

Nieuwsbrief

van de Oud-Katholieke Kerk van Nederland

Kerk volgt 'coronaroute'

Van de redactie

Voor de tweede keer is deze Nieuwsbrief anders dan anders. Als gevolg van de coronacrisis konden de meeste geplande kerkelijke bijeenkomsten en activiteiten niet doorgaan, nationaal en internationaal, en daarvan werden dan ook geen verslagen geschreven. Wel bleven de bisschoppen de zondagse 'vierpersoons'-kerkdiensten in de Amersfoortse parochiekerk vieren, die via een livestream op YouTube in het hele land en zelfs daarbuiten werden gevolgd. Ook de dagelijkse getijdendiensten via YouTube werden tot Pinksteren trouw volgehouden door de pastoors die daarmee begonnen waren. En natuurlijk bleven het Collegiaal Bestuur, het crisisteam en andere kerkelijke gremia vergaderen, vanuit huis vanachter hun pc's via Zoom of Teams. Nu de curve van de aantallen patiënten en doden afneemt, kon er voorzichtig weer een aantal activiteiten worden opgestart, onder beperkende voorwaarden zoals de anderhalvemeter-maatregel. Vanaf zondag 7 juni konden er ook in onze kerken weer kerkdiensten worden gevierd, met een beperkt aantal aanwezigen, éénrichtingverkeer en zonder gezangen.

Om toch over kopij te kunnen beschikken had de redactie opnieuw oud-katholieke pastoors en parochianen gevraagd om te schrijven over hun ervaringen met deze crisistijd. Ook op deze wijze willen we u als oud-katholieke lezer graag bij de kerk betrekken, ook om er herkenning, bemoediging en inspiratie uit te kunnen putten. We kregen echter zoveel reacties dat we in dit nummer helaas niet alle verslagen, impressies en mijmeringen hebben kunnen plaatsen. Niettemin veel dank aan alle schrijvers! **LvB**

Colofon

Aan dit nummer werkten mee:

BW	Bernd Wallet
DS	Dick Schoon
EB	Erna Bekkering
FB	Frans Bossink
HM	Harald Munch
HR	Hilde Romeijn
HS	Henk Schoon
LvB	Lidwien van Buuren
LW	Loek Wagenaar
RF	Robert Frede
RS	Rudolf Scheltinga
SP	Stijn Ploeger
TR	Thomas Ras
VS	Verena Schulze

Oud-Katholieke Kerk van Nederland
Kon. Wilhelminalaan 3
3818 HN Amersfoort
033 - 462 08 75
buro@okkn.nl

De volgende Nieuwsbrief verschijnt rond
10 augustus. Wij ontvangen uw kopij
graag voor 3 augustus 2020.

e-mailadres redactie:
nieuwsbrief@thomasras.nl

Inhoud

Van de redactie	1
Colofon	2
Inhoud	2
Agenda	2
Landelijke kerk	3
<i>Collegiaal Bestuur</i>	3
<i>Lectoren verbonden op afstand</i>	4
<i>In memoriam: Rob de Rijk</i>	4
<i>Voorjaarsactie Missie Sint Paulus:</i> <i>voor Mozambique</i>	6
Bisdom Haarlem	7
<i>Haarlemse Geestelijkheid</i>	7
<i>Uit de parochies</i>	
<i>Alkmaar en Egmond aan Zee:</i> <i>jong gelovige in coronatijd (1)</i>	7
<i>Alkmaar: parochiane in coronatijd (2)</i>	8
<i>Haarlem: Alpha Cursus Iets voor een</i> <i>oud-katholieke parochie?</i>	10
<i>IJmuiden: 'Mensen van de weg'</i>	11
Bisdom Utrecht	13
<i>Utrechtse uitdagingen</i>	13
<i>Uit de parochies</i>	
<i>Dordrecht en Gouda: pastoor in</i> <i>coronatijd (3)</i>	14
<i>Dordrecht: Suster Bertken in</i> <i>coronatijd (4)</i>	15
Unie van Utrecht	17
<i>IBC in de Zoom</i>	17

Agenda (onder voorbehoud)

14 juni	10.00 Amersfoort	Uitzending online kerkdienst via Youtube
17 juni	19.30-21.00	Webinar 'Al eens gedacht aan pastoraat in de Oud-Katholieke Kerk?'
28 juni	10.00 Amersfoort	Uitzending online kerkdienst via Youtube
12 juli	10.00 Amersfoort	Uitzending online kerkdienst via Youtube
26 juli	10.00 Amersfoort	Uitzending online kerkdienst via Youtube
9 augustus	10.00 Amersfoort	Uitzending online kerkdienst via Youtube
23 augustus	10.00 Amersfoort	Uitzending online kerkdienst via Youtube
16 september	IJmuiden	Haarlemse Geestelijkheid
19 september	Utrecht	Seminariedag
24 september	Utrecht	Utrechtse Geestelijkheid
8 oktober	Amersfoort	Provinciale Synode
21 november		Synode

Landelijke kerk

Collegiaal Bestuur

Het Collegiaal Bestuur heeft na elke pers-conferentie van de minister-president de regels en richtlijnen waarmee wij ons kerk-zijn tijdens de coronacrisis gestalte geven aangepast. Dat deden wij – gelukkig – niet alleen, maar samen met andere kerken in het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO) dat het contact met de minister van Justitie en Veiligheid onderhoudt.

Protocolen, gebruiksplannen en desinfectie-zuilen

Die aanpassing van de overheidsregels voor ons kerk-zijn leidde tot een protocol, dat onlangs in een verbeterde tweede versie aan de pastores en kerkbesturen is gestuurd, ook te vinden op www.okkn.nl, rechterkolom onder 'nieuws'. Op basis van dat protocol en een bijpassend schema hebben de parochies en staties een gebruiksplan opgesteld dat na goedkeuring door de bisschoppen de hervatting van de kerkdiensten vanaf begin juni mogelijk maakte. U kunt zich indenken hoeveel werk het voor het Bisschoppelijk Bureau en voor de plaatselijke kerkbesturen is geweest om deze klus met de hete adem van de actualiteit in de nek op een verantwoorde manier voor elkaar te brengen! Maar het is gelukt en we hopen dat we de vreugde van het samenvieren weer kunnen beleven. Het CB heeft voor iedere kerkplek een desinfectiezuil ter beschikking gesteld, waar mensen bij binnenkomst en weggaan hun handen kunnen wassen. En ter troost en bemoediging in deze barre tijden publiceerden de bisschoppen met Pinksteren een herderlijke boodschap, die ook te vinden is op www.okkn.nl.

Livestream

De livestreamdiensten vanuit de Amersfoortse parochie trokken elke zondag gemiddeld zo'n 400 inloggers en dus zo'n 650 kijkers. Dat is op zich al geen gek resultaat, maar extra bemoedigend en soms zelfs ronduit ontroerend waren de reacties van kijkers die zich werkelijk deelgenoot voelden bij wat zij zagen en hoorden. Blijkbaar is er een afstand die ondanks een beeldscherm kan worden overbrugd! Het heeft de bisschoppen ertoe doen besluiten om ook tijdens de zomermaanden de diensten vanuit Amersfoort om de week te blijven voortzetten, hetgeen met het nodige passen en meten ook lijkt te gaan lukken. In de zomermaanden hopen we dan in de beide kathedrale kerken van Utrecht en Haarlem apparatuur te installeren, die een geregelde uitzending mogelijk maakt. Die laatste plannen moeten nog worden uitgewerkt, maar we willen graag de mensen die aan huis gebonden zijn of geïnteresseerde passanten van dienst zijn.

Lopende zaken

Naast al dit corona-gerelateerde werk probeert het CB ook de gewone bestuurszaken zo goed mogelijk te behartigen. Momenteel wordt er hard gewerkt aan de al lang gewenste vernieuwing van de website van de landelijke kerk. Er zijn inmiddels de nodige teksten geschreven en er ligt een ontwerp voor de vormgeving. We hopen aldus binnenkort de nieuwe website te kunnen lanceren. Ook zal er een nieuwe medewerker communicatie worden geworven, die onder meer de berichtgeving via de diverse media zal gaan aansturen en coördineren.

Verschillende onderdelen uit het Plan van Aanpak dat na het verschijnen van het rapport-Stevens in 2018 door de Synode werd aangenomen, zijn of worden uitgevoerd, maar aan sommige zaken zijn we nog niet toegekomen. Het is wel verheugend dat er voor de functie van vertrouwenspersoon twee kerkleden gevonden zijn die momenteel de training bij de

Stichting Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties (SMPR) volgen. Zodra die achter de rug is, zal de kerk hun namen bekendmaken. Daarmee is dan een belangrijk onderdeel uit het Plan uitgevoerd. Voor het op peil houden van de professionalisering van pastores door middel van supervisie, intervisie enz. werd een regeling getroffen ter bespreking op de diocesane geestelijkenvergaderingen en de Provinciale Synode.

Met betrekking tot de adviezen uit het rapport Bestuur & Organisatie wilde het CB de komst van de nieuwe aartsbisschop afwachten, aangezien die een belangrijke rol gaat spelen bij de uitvoering. Maar toen die net in het zadel zat, werd onze volledige aandacht opgeëist door de coronacrisis. We hopen van harte dat met de nu genomen maatregelen een nieuwe uitbraak van het virus kan worden voorkomen en dat we ook aan het gewone werk weer aandacht kunnen gaan besteden. Nu concentreren we ons eerst op de heropening van onze kerken: 'Hoe verblijd was ik toen mij gezegd werd: laten we opgaan naar het huis van de Heer.' **DS**

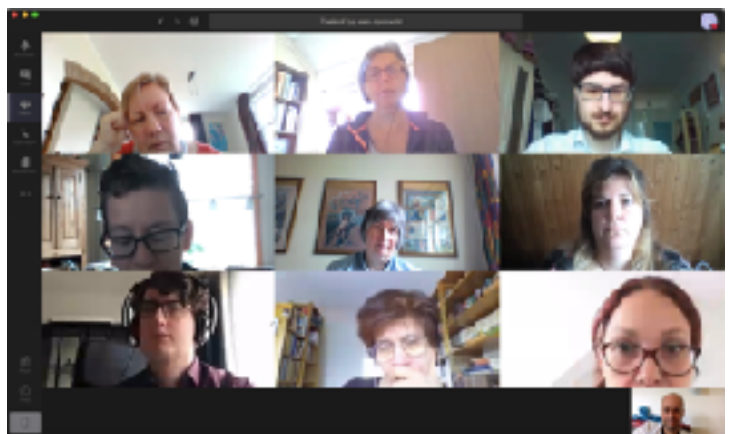
Lectoren verbonden op afstand

Zoals vrijwel alle ontmoetingen in deze coronatijd ligt ook de lectorencursus stil. Vanuit de groep kwam het verzoek om elkaar toch een keer 'op afstand' te spreken. Wij hadden een ochtend gepland en via het digitale systeem Teams waren wij met elkaar verbonden. Het is natuurlijk een technische zaak om op deze manier met elkaar verbonden te zijn. De persoonlijke verbondenheid van de aanwezigen was echter groot, dat bleek wel uit het gesprek dat volgde waarbij ervaringen werden gedeeld.

Het was een ontmoeting van 'even bijpraten'. Hoe zit je erbij? Hoe staat het leven in deze bijzondere periode. Naar aanleiding van het Johannesevangelie van zondag 17 mei (Joh. 16,16-24) zijn we verder in gesprek gegaan, onder meer over hoe we deze tijd beleven van het niet 'lijfelijk' aanwezig kunnen zijn in de kerk. Daaruit kwamen persoonlijke meningen en ervaringen naar voren. Ieder van ons volgt de digitale diensten. De meningen over de

diensten waren verschillend, maar over het algemeen zijn we blij met de mogelijkheid de diensten digitaal te kunnen volgen. We zien het als een tijdelijke oplossing, het gemis aan persoonlijke contacten in eigen parochie voert toch wel de boventoon.

Deze lectorenbijeenkomst duurde twee uur en die waren snel voorbij. De gesprekken, de ontmoeting, het maakte veel los. We komen in juni nogmaals 'op afstand' bij elkaar. Met dank aan Joke voor het voorbereiden van de bijeenkomst en aan Thomas voor de technische ondersteuning. **HR**

In memoriam: Rob de Rijk

Op donderdag 14 mei 2020 overleed thuis in Velsen-Zuid op 63-jarige leeftijd Robert Jan de Rijk, lector van het bisdom Haarlem. Rob werd in 1956 in de Egmondse pastorie geboren als zoon van pastoor Dik de Rijk en Janny de Rijk-Stoker. Zoals voor een pastoorskind in die tijd gebruikelijk groeide hij op in verschillende plaatsen: Egmond, Amersfoort waar zijn vader president van het Seminarie was, Aalsmeer en uiteindelijk IJmuiden waar zijn vader pastoor in de parochie van de H. Adelbertus werd. Deze parochie werd zijn spirituele thuis, hoewel hij breed geïnteresseerd was.

Veel inspiratie vond Rob met name in de Russisch-orthodoxe spiritualiteit – 'niet in de politieke ideeën en verwickelingen,' zei hij altijd met nadruk – en het Schotse Iona. Af en toe bezocht hij de vieringen van de Russisch-orthodoxe parochie in Amsterdam, maar zijn thuis bleef onze kerk, en dan vooral de

eigenzinnige oud-katholieke gemeenschappen aan de kust.

Rob koos voor een beroep in de verpleging en specialiseerde zich op de intensive care van het Brandwondencentrum in Beverwijk. Hij was rustig en nauwgezet en dat paste goed bij patiënten met zeer ernstige verwondingen. Die probeerde hij in hun angsten gerust te stellen tijdens de vaak lang durende verwisselingen van het verband, waarbij hij met zijn beminlijke persoonlijkheid een lichtpunt voor velen was. Een paar jaar studeerde hij ook hbo-theologie in Amsterdam, waarvan later de luisteraars van zijn overwegingen tijdens vieringen van Schrift en gebed vele jaren profiteerden.

Ik heb Rob leren kennen toen ik pastoor in de Adelbertus werd, al had ik hem natuurlijk al eerder in de 'oud-katholieke wereld' ontmoet. Rob was toen lid van het kerkbestuur en heeft er veel toe bijgedragen dat Frans en ik ons thuis zijn gaan voelen in de parochie. Als ik ergens mee zat, had hij altijd een luisterend oor, zei dan even niks en kwam daarna vaak met een goed advies of een helder geformuleerde bedenking, zodat ik ermee verder kon. En dat deed hij niet zonder kritische noot.

Tijdens het samengaan van de beide IJmuidense parochies zat hij niet meer in het bestuur, maar op de achtergrond speelde hij een belangrijke rol. Zo maakte hij bijvoorbeeld een gebed dat hij op een mooi vormgegeven bidprentje uitdeelde, dat vaak gebeden werd en dat denk ik nu nog in menig oud-katholiek kerkboek in de IJmond te vinden is. Rob sprak met verontruste of boze parochianen, altijd op de achtergrond en steeds discreet, en heeft zo zeker bijgedragen tot het welslagen van het proces. Rob was lector in onze kerk. Hij heeft mijn beeld van het lectoraat mede bepaald. Zijn vieringen waren tot in de puntjes verzorgd, mét een mooi door hem

vormgegeven boekje, mooie gezangen en een goed doordachte uit de persoonlijke beleving voortkomende preek. Vele jaren deed hij de vieringen samen met Johannes van Riessen, eerst in de Adelbertus, later in de Engelmundus. De viering van Schrift en gebed is in IJmuiden een instituut, en sterk met hem verbonden.

Over zijn persoonlijke leven was Rob altijd terughoudend. Hij leefde meer dan 22 jaar samen met Heleen Westra met wie hij in zijn eigen woorden 'een bijzondere en mooie relatie' had. Ze werkten samen, ze reisden samen, ze woonden samen en stonden aan het begin van een gezamenlijke tijd als 'gepensioneerden' nadat ze beiden gestopt waren met werken.

Rob had nog veel plannen. Begin dit jaar sprak ik hem tijdens de Nieuwjaarsreceptie van het bisdom Haarlem en vroeg naar zijn gezondheid, omdat ik wist dat hij al meer dan een jaar behandeld werd in het Antoni van Leeuwenhoek in Amsterdam. Rob was toen optimistisch gestemd maar zei ook: Ik hoop dat het met mijn huidige behandeling goed gaat, maar ik weet ook dat ik niet tot het uiterste ga. De berichten werden spoedig slechter.

Rob was een diepgelovig mens, die er niet van hield de dingen aan het toeval over te laten. Hij is maanden bezig geweest zijn afscheid voor te bereiden. Een viering van Schrift en gebed uiteraard, met een mooi vormgegeven boekje, mooie gezangen en doorleefde gebeden. Voor wie de livestream volgde en zeker voor de mensen in de kerk werd Rob weer levend. Een kleine uitvaart vanwege corona, maar de livestream werd door een enorm aantal mensen gevolgd – een bewijs van hoe geliefd Rob was in de parochie en daarbuiten. Op zijn rouwkaart liet hij schrijven:

Ik geloof

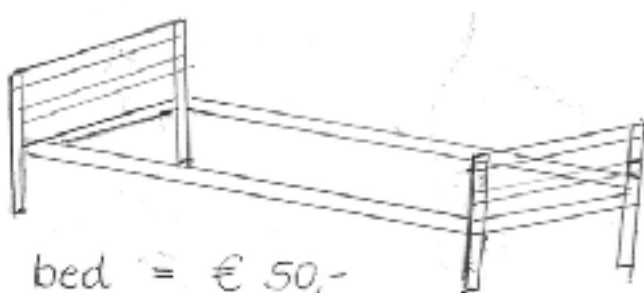
dan mag ik ook zeggen:

Ik verwacht.

Ik heb het als een voorrecht ervaren met hem te mogen samenwerken. Moge hij rusten in de vrede van de Heer! **RF**

Voorjaarsactie Missie Sint Paulus: voor Mozambique

De Bisschoppelijke Commissie Sint Paulus, oud-katholieke missie en diaconaat buitenland houdt jaarlijks een voorjaars- en een najaarsactie die gewoonlijk in De Oud-Katholiek worden aangekondigd. Helaas bleek dat dit voorjaar niet mogelijk, daarom brengen wij onze voorjaarsactie nu graag via deze Nieuwsbrief onder uw aandacht. Wij hopen dat u toch een gift wilt overmaken.

Meisjesinternaat

Tijdens onze Najaarsactie 2019 hebben we u verteld hoe in Mozambique aan de integratie van lokale jongeren en Congolese vluchtelingen gestalte wordt geven. Bisschop Manuel startte met de bouw van een klein internaat vlak naast een nieuwe middelbare school. Dat internaat wordt neergezet voor een aantal jonge meisjes uit het vluchtelingenkamp Marratane en enkele omliggende dorpen, om doordeweeks de lessen samen te volgen. We vroegen uw steun en kregen die. Te midden van alle drukte rondom Kerst bracht u € 3.200 bij elkaar voor de bouw van dit kleine internaat. Er komen een groentetuin met fruitboompjes naast, zodat de begeleidsters en leerlingen hun eigen voeding kunnen kweken. Zodra alles klaar is, tonen we u graag de foto's.

Nu nog de inrichting: zelf getimmerde houten bedden passen helemaal bij dit gebouw. En tafels en enkele kasten zijn ook noodzakelijk. Er zijn schoolspullen nodig voor de lessen. Geeft u

de meisjes, die in Mozambique als dorpsbewoner of als vluchteling te vaak weinig perspectief hebben en te vroeg zwanger worden een kans op een goede opleiding? Lokale gelovigen helpen mee bij de bouw en zorgen voor een betrouwbare menselijke begeleiding en opvang. We nodigen u van harte uit om mee te doen.

schoolboek

= € 10,-

De acceptgiro is vervangen door onze online-geef-module waarmee u via iDeal, Creditcard, Pay Pal of één van de andere mogelijkheden heel gemakkelijk kunt doneren, door op de link op onze website te klikken. Vanzelfsprekend kunt u ook rechtstreeks een bedrag overmaken via ons rekeningnummer: NL85 INGB 0000464575 t.n.v. St. Paulus Missie en Diaconaat te Capelle a/d IJssel o.v.v. Voorjaarsactie. Wij zien uw bijdrage heel graag tegemoet! LW

Bisdom Haarlem

Haarlemse Geestelijkheid

De Haarlemse Geestelijkheid vergaderde in de afgelopen tijd twee keer via Zoom. Over de eerste meer inofficiële vergadering op 21 april berichtten we u in de vorige Nieuwsbrief. De tweede keer was op 13 mei en nu bespraken we de nodige zaken meer officieel.

Omdat de termijn van deken Peter-Ben Smit was afgelopen, hadden we een deken moeten kiezen. Maar omdat Peter-Ben sowieso bereid was om nog aan te blijven en de toch wat onhandige situatie met de beeldschermen werd bij acclamatie besloten dat hij aanblijft tot de vergadering in het najaar, waarop de verkiezing dan hopelijk zal plaatsvinden.

Mutatieronde

De bisschop gaf zonder namen te noemen uitleg over de mutaties die in de komende jaren te verwachten zijn en riep de geestelijken op om mogelijke wensen daaromtrent kenbaar te maken. Het belooft een erg ingewikkelde puzzel te worden, waarbij ook oog gehouden wordt voor studenten en een evenwichtige leeftijdsopbouw. In het kader van publiciteit en werving organiseert deken Peter-Ben Smit in zijn functie als hoogleraar van het Seminarie op 17 juni een ‘webinar’ (dat is: een online-seminar) voor mensen die overwegen om theologie te gaan studeren of pastoor te worden. De deken rapporteerde ook vanuit het CB, onder meer over de terugblik op de laatstgehouden Synode in Culemborg en over de eerder al genoemde regeling met betrekking tot supervisie, intervisie enz. van geestelijken.

Kerk zijn in crisistijd

Na de mededelingen maakten we een rondje over het thema ‘Gemeenschap houden in crisistijd: hoe zijn we kerk?’, mede naar aanleiding van de eerste versie van het protocol dat de landelijke kerk juist die dag had vrijgegeven. De reacties waren zoals te verwachten uiteenlopend. Waar de één zich lamgeslagen voelde door de beperkingen in het

protocol en getuigde van de verlegenheid om gedwongen concessies te moeten doen aan de wijze waarop wij als kerk de onderlinge gemeenschap gestalte geven en onze gemeenschap met God viëren, gingen anderen voortvarend-creatief aan de slag om er zoveel mogelijk het beste van te maken, schijnbaar zonder veel ruimte toe te laten voor emoties. We spraken af een extra Zoom-bijeenkomst te houden kort na de heropening van onze kerken om dit thema opnieuw aan de orde te stellen en aldus met elkaar onze vreugde en onzekerheid te delen. Na dit indringende rondje meer persoonlijke ervaringen sloot de bisschop de vergadering met gebed, onder dankzegging voor de digitale gastvrijheid die we van Henk Groen uit IJmuiden genoten. **DS**

Uit de parochies

Alkmaar en Egmond aan Zee: jong gelovige in coronatijd (1)

Hoi, even voorstellen. Ik ben Stijn Ploeger, 17 jaar oud. Ik woon zowel bij mijn vader in Alkmaar als bij mijn moeder in Egmond aan Zee, waar ik voetbal bij de plaatselijke voetbalclub. Ik zit op het Petrus Canisius College Het Lyceum aan de Blekerskade in Alkmaar en momenteel ben ik bezig aan mijn voorlaatste jaar van het atheneum.

Als gevolg van de coronacrisis moet ik mijn lessen nu online volgen. Hiervoor gebruiken wij Google Meet. De docent staat nu voor de webcam in plaats van voor het schoolbord. Op die manier krijgen wij als leerlingen, ondanks dat we thuis zitten, toch genoeg uitleg en hebben we ook genoeg gelegenheid om vragen te stellen aan de docenten. Het huiswerk controleren gebeurt ook nog steeds. We moeten foto's opsturen naar de docent van ons gemaakte huiswerk. Huiswerk maken is zelfs belangrijker dan ooit. Toetsen maken gaat natuurlijk niet en daarom gaat het maken van het huiswerk meetellen in de overgangsnormen.

Alleen het werk gaat door

Naast dat ik niet naar school kan, kan ik ook niet meer voetballen. Mijn laatste voetbalwedstrijd dateert alweer van maanden geleden en ook alle wedstrijden die nog ingepland waren, zijn afgelast en zullen niet meer ingehaald worden als gevolg van de coronacrisis. We mogen echter sinds enkele weken weer trainen, dit wel op anderhalve meter afstand. Jammer genoeg trainen we nu tijdelijk op zaterdag, want dan moet ik werken. Voor mij is het voetbalseizoen dus helemaal ten einde.

Mijn werk, het enige wat nog wel doorgaat. Nee, ik werk niet als vakkenvuller bij de supermarkt. Ik werk in Egmond aan Zee bij de snackbar. De mensen van patat en frikandellen voorzien is immers toch ook een vitaal beroep?

Livestream oud-katholieke jongeren

Naar de kerk gaan kan ook niet meer in de coronatijd. Ik kijk regelmatig op zondag met mijn vader mee naar de online kerkdienst. Wat vind ik het toch fijn dat ik nu gewoon kan uitslapen op zondag. Ik vind de online kerkdiensten erg fijn en wat mij betreft zou het een blijvertje mogen worden. Ik hoop dat hier genoeg animo voor is. Ook kijk ik op vrijdagavond naar de livestream van jongerenpastor Michael van den Bergh. Dit vind ik leuk, omdat het een nieuw initiatief is dat goed uitpakt. We praten tijdens het halfuurtje over geloof, maar ook over het nieuws. Soms spelen we een quiz, waarin ook onze algemene kennis wordt getest. Ik ervaar de livestream als erg interactief. Je kijkt niet alleen maar naar de livestream, maar je mag ook zelf echt meedoen.

We krijgen in deze coronatijd steeds meer vrijheid en steeds meer is weer mogelijk. We zijn er echter nog lang niet, maar we moeten volhouden. Ik wens iedereen gezondheid toe in deze lastige tijden.

SP

Alkmaar: parochiane in coronatijd (2)

Tot de uitbraak van COVID-19 heb ik altijd gedacht dat Corona alleen de stralenkrans rond de zon was, nu roept het woord een heel andere associatie bij mij op. We zijn immers door het Corona-virus sociaal en feitelijk in een isolement terechtgekomen, waarbij ook de kerkelijke activiteiten tot bijna nul zijn gereduceerd. Eind 2019 ging ik met pensioen en wat ben ik daar achteraf blij mee, want nu mag ik me af en toe nutteloos voelen en met mijn handen 'in het haar zitten'. Terwijl het ene deel van de maatschappij onder veel druk blijft doorwerken met name in de zorg, zitten mijn man en ik met z'n tweeën thuis. Nu blijkt echter ook hoe flexibel wij mensen zijn: na ruim twee maanden zijn wij daar al aardig aan gewend geraakt.

Terugkijkend besef ik dat wij in februari geen idee hadden welke gevolgen COVID-19 heeft en hoe ingrijpend deze ons leven veranderen. Achteraf heb ik ook het gevoel dat we beschermengelen hebben (gehad). Mijn echtgenoot zat tot begin maart voor zijn werk in Dubai en Qatar en daar bleek een uitbraak van COVID-19 te zijn. Hij moest zijn hotel uit omdat daar centraal coronapatiënten moesten worden opgevangen en werd elders ondergebracht.

Ook geen vrijwilligerswerk meer

Tot medio maart was ik nog druk met mijn reguliere vrijwilligerswerk, maar dit is geheel tot stilstand gekomen. Het sociale spreekuur, waar ik als vrijwilliger van de Alkmaarse Raad van Kerken (ARK) actief ben, is gesloten. Mijn collega-vrijwilligers en ik kunnen immers geen mensen ontvangen om voor hen voedselbankhulp aan te vragen of de belastingaangifte in te vullen. De archeologische Stichting Baduhenna, waar ik als tijdverdrijf onderzoek doe naar aardewerkscherven uit de vijftiende tot en met de twintigste eeuw, heeft geen werkochtend meer. Ook de archeologische vondstverwerking van de houten palen van de Romeinse weg die bij Valkenburg (bij Katwijk) zijn gevonden, is stilgelegd. En last but not least: naar de kerk gaan en het bezoeken van

ouderen in de parochie zijn door de beperkende maatregelen van het RIVM niet meer mogelijk.

Alternatieve paaspakkettenactie

Vanuit de ARK wordt sinds enkele jaren de paaspakkettenactie gehouden, waarvoor in de vastentijd in de verschillende kerken levensmiddelen en geld worden ingezameld. Daarvan maken dan vrijwilligers mooie pakketten met nog wat leuke paasartikelen voor gezinnen die moeilijk financieel rond kunnen komen. Toen in maart de voedselbank werd gesloten, vormde dat voor de al ingeschreven 250 gezinnen een groot probleem. Door de coronacrisis kwamen daar nog meer mensen bij die hun werk en inkomen kwijtraakten. De paaspakkettenactie van de ARK kon gelukkig in een andere vorm doorgaan: geen levensmiddelen, maar tegoedbonnen van supermarkten om de mensen zelf boodschappen te laten doen. Er kwam voldoende geld binnen op de bankrekening van de ARK om bijna 300 huishoudens blij te kunnen maken met één of meer bonnen. Net vóór Goede Vrijdag kon deze actie worden afgerond.

Alles komt tot stilstand

En dan is het Pasen: alles komt tot stilstand – alsof je tegen een muur loopt. In mijn hoofd gaan alle gedachten echter nog op pre-coronasnelheid. Na de paaspakkettenactie voel ik mij een aantal dagen ronduit beroerd. Alle afspraken zijn uit de agenda's geschrapt en daar zit je dan. Boodschappen doen, toch al niet mijn favoriete bezigheid, lijkt meer op hordenlopen. Wat moeilijk om anderhalve meter afstand te houden en voor sommige mensen lijkt deze regel helemaal niet te gelden! Onze beide kinderen in Delft hebben we sinds maart niet meer 'echt' gezien. Dan mis je de warmte en gezelligheid van samen iets drinken, eten of doen, in schril contrast met de tijd vóór corona. Na een paar dagen bereikt de rust ook mijn hoofd en komt er een vredig gevoel over mij heen. Natuurlijk is er de vrees dat corona ook ons of onze dierbaren zal treffen; de tv-beelden geven een afschuwelijke indruk van de ziekte. Maar mede dankzij het mooie weer kunnen we veel buiten zijn en in de natuur lijkt de verbinding met God veel hechter. De vogels

zingen prachtig en de warmte van de zon doet goed. Mensen spreken echter over complottheorieën of geven aan dat de crisis de rekening is die wij betalen voor onze manier van leven. Daarentegen voel ik vertrouwen dat wij op de één of andere manier door deze tijd heen zullen komen. God stelt ons in staat om naar elkaar om te zien en de aandacht die wij elkaar en onze omgeving schenken, maakt ons sterker en helpt ons deze crisis te overleven. Ik hoop van harte dat we door deze situatie leren wat echt belangrijk is.

Digitale kerkdiensten

Onze kerk is dus dicht, maar hoe gaat het met iedereen in de parochie? We hebben al een parochie-app en er worden nu ook telefooncirkels gestart, want veel ouderen zijn niet digitaal bereikbaar en kunnen ook niet kijken naar de vieringen in Amersfoort. Die zijn voor mij persoonlijk een uitkomst. Bij de Abdij van Egmond konden we nog een gezinspaaskaars kopen en die steek ik kort voor de vieringen aan. Met het liturgieboekje op de iPhone in de aanslag kan ik op de iPad de dienst volgen. Het ontroert mij als ik, vlak voor de dienst begint, alle goede wensen voorbij zie komen; daarna zet ik de chat even uit, want het leidt tijdens de dienst ook erg af. Bij de vredegroet staat de chat weer even aan en ook aan het eind van de dienst om elkaar een prettige zondag te wensen. Ik vind het heerlijk om mee te zingen en te bidden, maar ik weet dat voor anderen, die de

livestream als toeschouwer beleven, deze de eredienst in de eigen kerk niet kan vervangen. We moeten er ons echter op voorbereiden dat, als straks de kerkdiensten weer beginnen, het samenvieren een heel andere vorm krijgt dan we gewend waren. Hopelijk blijven dan de livestreamvieringen nog even een aanvulling op onze manier van kerk zijn.

Wat wél mogelijk is

Veel activiteiten zijn er dus op dit moment nog niet, maar laten we dankbaar zijn als we gezond blijven en laten we kijken wat er wel mogelijk is – en dat is eigenlijk veel! Zoals ons huis opruimen, want daar kwam het eigenlijk nooit van door werk en andere activiteiten. Bellen, ook beeldbellen, met alle familieleden, vrienden en bekenden. Sportles met mijn groepje van de fysiotherapeut, via de iPad en Zoom. Huiswerk maken voor onze Latijnse les via een Whatsappvideo. Na enige tijd zijn de vergaderingen van de ARK en het Platform Zorg en Welzijn Alkmaar, waar ik namens de ARK deel van uitmaak, ook via Skype en Teams voortgezet – wat is het fijn om elkaar weer te zien en verbinding te kunnen maken om andere mensen te helpen.

Ik hoop dat we samen met de mensen om ons heen ‘het nieuwe normaal’ ook vorm kunnen geven en dat daarbij een meer evenwichtige samenleving met meer aandacht voor elkaar tot stand kan komen. Dat zou dan ondanks alle ellende een positief resultaat van de coronacrisis zijn. Ik wens de lezers van deze Nieuwsbrief alle goeds en – zo God het wil – zien wij elkaar binnenkort weer in zijn huis. **VS**

Haarlem: Alpha Cursus iets voor een oud-katholieke parochie?

Het afgelopen najaar bood de Haarlemse oud-katholieke parochie voor de tweede keer een Alpha Cursus aan. Een introductie in het christelijk geloof gedurende tien avonden aan de hand van een aantal korte filmpjes over vragen als: Wie is Jezus en waarom stierf hij aan het kruis? Hoe kan ik bidden? Hoe leidt God ons? De cursus is in de

jaren negentig ontwikkeld door de anglicaanse priester Nicky Gumbel en is bedoeld voor mensen die meer willen weten over het geloof. De bedoeling is dat de gesprekken daarover plaatsvinden in een huiselijke, vriendschappelijke sfeer, zodat er ook iets van gemeenschap ontstaat. Vaak werken in een stad verschillende kerken samen om de Alpha Cursus te promoten, wat het geheel ook een oecumenische kleur geeft.

In de Haarlemse parochie werd de serie avonden voorbereid en geleid door drie mensen, onder wie ondergetekende. Daarnaast waren er zeven andere deelnemers in de leeftijd van 36 tot 80 jaar: zowel mensen die de kerk net leerden kennen als parochianen die hun geloof wilden opfrissen of verdiepen. Precies die mix maakte de gesprekken vaak verrassend. We begonnen de avond steeds met een eenvoudige maaltijd, voorbereid door een paar deelnemers, die werd omlijst door een gebed en een lied dat we samen zongen. Vervolgens keken we met elkaar naar een filmpje, waarna we in twee groepjes van vijf personen zo’n drie kwartier in gesprek gingen over vragen die de voorbereiders hadden geformuleerd. De bedoeling was niet om te discussiëren, maar om uit te wisselen wat de inhoud van de film bij je opriep en wat het met je leven en geloof te maken had of waar je juist op een heel ander spoor zat. Eigenlijk ook om onszelf zo te oefenen woorden te geven aan ons zoeken en vinden, ons twijfelen, geloven en geraakt worden.

Inspiratie dankzij filmpjes

Het was een hele rit, moet ik zeggen. Tien avonden in drie maanden tijd plus de voorbereiding, dat vroeg aardig wat inzet. Maar het was zeer de moeite waard. Vanwege de gezelligheid, de gemeenschapszin – we hebben elkaar echt beter leren kennen en dat is ook een investering in de parochiële samenhang – en vanwege het vertrouwen en de wederzijdse inspiratie die we elkaar geboden hebben. Voor een deel dankzij, voor een deel ondanks de inhoud van de filmpjes. De filmpjes duren elk ongeveer 25 minuten. Ze zijn prachtig gemaakt, de sfeer is licht en de geloofsonderwerpen worden middels interviewtjes, getuigenissen en inijkjes in de levens van de presentatoren

verbonden met menselijke ervaringen. Dat uitgangspunt is sterk en daar liggen ook de mogelijkheden om in gesprek te komen. Zo konden we bij het onderwerp 'Wie is Jezus?' vragen stellen als: Heb je zelf weleens iets ervaren van Jezus of het hogere, of zou je dat willen? En bij 'Waarom stierf Jezus aan het kruis?': Wat versta jij onder zonde? Wat betekent vergeving voor je? En bij 'Hoe leidt God ons?': Heeft jouw leven een doel of leef je zomaar? Heb je je weleens afgevraagd waar God in je leven is, en wat heeft het antwoord te maken met waar jij voor leeft? Ieder probeerde hier vanuit haar/zijn eigen ervaring iets op te zeggen. En dat leidde tot het delen van levensechte ontdekkingen en inspirerende ontboezemingen, waarbij ik vaak dacht: daar moet ik eens verder over nadenken.

Ook ondanks de filmpjes

Maar ik zei al: de inspiratie ondervond ik geregeld ook óndanks de filmpjes. En dat was omdat ik de manier waarop daarin geloof met ervaring verbonden wordt nogal eenzijdig vind. De tendens is namelijk steeds dat het er bij christelijk geloven om gaat dat je een persoonlijke relatie ontwikkelt met Jezus die voor ieder van ons persoonlijk gestorven is om ons uit de zonde te verlossen, dat is elk van ons nieuw te verbinden met God die van elk van ons persoonlijk houdt. Deze manier van geloven is mij te individualistisch: waar blijft de gemeenschap? Ook veronderstelt deze dat mijn grootste probleem schuld is – maar misschien worstel ik wel meer met leegte of niet-gezien worden – en waar is eigenlijk de maatschappijkritiek? Ten slotte geeft deze aan Jezus' gruwelijke kruisdood een verzoenende betekenis die mijn geloof eerder afbreekt dan opbouwt.

Een alternatieve meer katholieke Alphacursus?

Als ik aan een (oud-)katholieke serie geloofsgesprekken als inleiding in christelijk geloven denk, dan zou daar veel minder Paulus in voorkomen, die bij Alpha alleen leerstellig wordt geciteerd. Er zouden meer evangelieverhalen in voorkomen, waarmee ik mijn eigen levensverhalen in gesprek kan brengen, en ook meer Oude Testament, dat iets anders is dan slechts een inleiding op het

verhaal van Jezus: het laat een enorm brede zoektocht naar een leven met een bevrijdende God zien. Er zouden ook onderdelen over kerk en sacramenten in zitten, de gemeenschapskant en de zintuiglijkheid van geloven dus. Het zou gaan over de poëtische kant van geloven, de symboliek, de mystiek en de onuitsprekelijkheid – waar ik Alpha vaak erg rationeel vind –, en ook over hoe geloof en wetenschap zich tot elkaar verhouden. En zeker ook over maatschappelijke vragen naar grenzen aan de maakbaarheid, naar bijdragen aan vreedzaam en duurzaam samenleven, naar de betekenis van gezondheid en het verlies ervan, en wat je daarover in een gelovig licht kunt zeggen. En natuurlijk ook over individuele vragen naar zinervaring vandaag.

Nou ja, die cursus is er nog niet, en Alpha is er wel. Met alles wat erop aan te merken is, is het wel een format voor een serie geloofsgesprekken dat je als voorbereiders zelf op maat kunt maken voor de groep deelnemers waar je op mikt. De toegang is laagdrempelig en je kunt ook iemand meenemen die geen kerklid is maar wel geïnteresseerd. En ja, woorden geven aan je eigen zoektocht en die delen met andere geloofszoekers, is spannend en inspirerend, gezellig en verbindend. Een aanrader dus. **FB**

IJmuiden: 'Mensen van de weg'

In de parochie van de heilige Adelbertus en Engelmundus in IJmuiden zijn we in november 2019 met een experiment gestart. We wilden graag een keer een introductie in het christelijk geloof aanbieden. Deze cursus moest echter niet in de eerste plaats gaan over de geschiedenis, de vieringen of de leer van onze kerk, maar over de betekenis van Jezus de Christus voor het persoonlijke leven van een mens, niet over ideeën, maar over personen.

We hoefden niet lang te zoeken. Al gauw kwamen we bij de mensen van de Evangelische Omroep terecht. Naast televisie en radio doen ze ook aan geloofsvorming en -verdieping. Zo bieden ze onder meer een cursus aan die heet: 'Mensen van de weg. Tien levensvragen spiegelen aan Jezus' leven'. Sorry, nou heb ik het

meteen verkeerd gezegd, want het is nu juist geen cursus in de klassieke zin.

Het is een gezamenlijke zoektocht naar Jezus' levensweg. Je begint telkens met een levensvraag die iedereen wel herkent: Hoe ga ik om met stress? Hoe maak ik mijn omgeving mooier? Welke contacten ga ik wel of niet aan? Wat is de waarde van mijn leven?

Je gelooft niet in je eentje

We komen op maandag om de week bij elkaar in de pastorie. Elke avond begint met een maaltijd. We beginnen om 18.45 uur. Een geschikt tijdstip te vinden was een van de moeilijkste dingen. Je moet recht doen aan wie een baan hebben en aan wie al buiten het werkzame leven staan. Tien mensen doen mee: drie van buiten de parochie, een die er pas bij is gekomen en zes parochianen. Alle leeftijden zijn vertegenwoordigd. En bijna iedereen neemt een keer de taak op zich om te koken. Wat een hele klus is, want iedereen wil zich van zijn beste kant laten zien. Waarom doen we dat? Met elkaar eten? Moet dat? Ja, het moet. Want ten eerste is het leuk en gezellig. Je leert elkaar kennen of beter kennen, en je hoort nog wat nieuws. Maar er is nog meer. Het is geen bijkomende luxe of slimme truc. Het raakt aan de kern van ons leven als christenen. Je gelooft niet in je eentje. Je deelt en leeft ons geloof in gemeenschap. De 'waarheid' van het geloof realiseert zich in gemeenschap met elkaar en met Jezus Christus. Delen in elkaars leven geeft me mijn unieke identiteit. De naam van deze zoektocht is afgeleid van hoe de eerste volgelingen van Jezus zich noemden. Zij noemden zich geen 'christenen' of 'gelovigen'. Ze noemden zich 'mensen van de weg'. Jezus is een bepaalde weg gegaan en die weg wilden zij ook gaan.

Hoe ging Jezus om met een levensvraag?

Nadat we dus samen hebben gegeten trekken we van de eetkamer naar de woonkamer met onze kopjes thee of koffie en iets lekkers erbij. De avond begint met een 'levensvraag'. Ik heb er boven al een aantal genoemd, maar zo hebben we ons ook een keer beziggehouden met de vragen: Hoe ga ik om met verlies? Hoe word ik gelukkig? De pastoor leidt in en probeert de vraag aanschouwelijk tot leven te brengen.

Meestal vertelt iedereen uit zijn eigen levenservaring wat deze levensvraag voor hem of haar betekent. In het volgende gedeelte wordt een gelijkenis uit de evangeliën gelezen waarin wij horen hoe Jezus met deze levensvraag omging. En daarna lezen we een quote, een citaat, slechts enkele zinnen. We lezen dus elke bijeenkomst een verhaal en een uitspraak van Jezus die bij de levensvraag past. Het zijn levende gesprekken met soms zeer verschillende standpunten over hoe Jezus op dit punt in het leven stond. Bij dit onderdeel proberen we ons vooral te focussen op de weg die Jezus ging. In het centrum staat de vraag: Hoe ging Jezus met deze vraag om? Het gaat dan nog niet om ons. We moeten trachten niet te gauw onze eigen mening op de verhalen en uitspraken uit het evangelie te projecteren.

Persoonlijke reacties

En dan komt het moment dat de lijnen worden losgelaten, het moment dat we persoonlijk reageren. Wat vinden wij er eigenlijk van? Wat wil ik van het voorbeeld van Jezus meenemen of juist niet? Elke keer zijn we verrast dat we in ons denken en voelen toch een behoorlijke weg afleggen vanaf de introductie van de levensvraag, via het verhaal en de uitspraak uit het evangelie en het bepalen van ons eigen standpunt, en dat met z'n tiene, en iedereen heeft zijn eigen mening en ervaring. Elke avond wordt afgesloten met een symbolische handeling, om weer even uit ons hoofd te komen en dan komt het glaasje wijn op tafel of meer.

In tien bijeenkomsten van 'mensen van de weg' wilden we dus de levensweg van Jezus volgen om te leren voor onze eigen weg. Tot avond zeven waren we gekomen, toen sloeg het coronavirus toe en moesten we stoppen. In het najaar of de winter willen we de weg afmaken. Iedereen wil graag doorgaan, we missen de gesprekken met elkaar en zijn benieuwd wat we op de weg van Jezus nog meer gezamenlijk zullen ontdekken. **HM**

Bisdom Utrecht

Utrechtse uitdagingen

Na de diepere crisis en de pijn van het verlies dat sommigen hebben moeten lijden in de afgelopen fase van de coronacrisis, en met de onzekere economische gevolgen ervan al voelbaar bij sommigen van ons, komt nu de fase van de anderhalvemetersamenleving. Wie stoelen in de kerk heeft staan haalt deze dagen opgelucht adem: de mensen kunnen er redelijk in! Voor wie vooral kerkbanken heeft, valt het resultaat van het passen en meten vaak erg tegen.

In vier van onze parochies, in oplopend drama Den Haag, Rotterdam, Amersfoort en Utrecht, is het getalsmatige beeld zo verdrietig dat je hoopt dat de nieuwe fase maar kort duurt. Het zijn levendige parochies waar veel goede dingen gebeuren, maar dan moeten we wel kunnen samenkomen. We hebben alle vertrouwen in de lokale pastoors en bestuurders die hard werken aan een goede oplossing. En inderdaad: heel veel dank aan alle kerkmeesters en pastoors in alle parochies die zich urenlang, vaak zelfs dagenlang, op de gebruiksplannen hebben gestort. Het kostte hun erg veel tijd en energie.

Dat geldt overigens ook voor ons als leden van het landelijke crisisteam. Hard werken aan iets dat mooi is en je opbouwt, hindert in de regel niet zo en levert je positieve energie op. Maar bezig zijn met iets dat grenst aan het onwenselijke motiveert niet erg. Sommige parochies hebben hier, gelukkig, minder last van dan andere. En ik ben me er goed van bewust dat kerk op vele momenten gebeurt. Gelukkig wel! Maar we zijn ook realistisch genoeg om te weten dat kerk zoals wij die kennen en liefhebben, ontspringt aan de gezamenlijke viering en ontmoeting. Als dat in het eigen gebouw niet lukt, wellicht elders. In onze Duitse zusterkerk organiseren diverse parochies diensten in de open lucht, soms in een tent naast de kerk, zoals op Nordstrand. Zoiets trekt ook weer bekijks en kan positief uitpakken: hier vieren ze weer! Nu moeten we voorzichtig zijn, want een virus is geen mening en de kerk moet

een veilige plek zijn juist ook voor kwetsbare mensen. Maar mocht, zoals velen denken, deze fase lang gaan duren, zullen we, hoop ik, met elkaar ontdekken hoe we ons kerk-zijn verder vorm kunnen gaan geven.

Nieuwe PA van de aartsbisschop

Vanaf deze zomer wordt Michael van den Bergh (1988) de Personal Assistent (PA) van de aartsbisschop van Utrecht. Michael zal deze halftijd baan gaan combineren met zijn theologiestudie. Als PA zal hij functies in zich verenigen die tot nu toe door drie mensen werden vervuld. Allereerst zal Michael de ondersteuning bieden die tot nu toe door Anne Maaïke Folkers werd gegeven. Anne Maaïke, die graag wat minder uren wilde gaan werken, blijft de meeste ochtenden te vinden op het Bisschoppelijk Bureau als adjunct secretaris. Haar uren als 'PA binnenland' ter persoonlijke ondersteuning van de aartsbisschop draagt zij over aan Michael. Bij het maken van afspraken zult u hem dus gaan tegenkomen. Michael neemt bovendien de assisterende functie over die op 15 februari bij mijn verkiezing vrijkwam: de ondersteuning die ik de afgelopen tien jaar voor een dag in de week aan de aartsbisschop gegeven heb op internationaal vlak, met name voor de oecumenische relaties van de Unie van Utrecht, het verband dat zes oud-katholieke kerken en hun bisschoppen in Europa verenigt. Voor de interne communicatie van de Internationale Bisschoppen Conferentie en de voorbereidingen en notulering van haar jaarlijkse vergadering werkt tot aan de zomer nog Maja Weyermann op het bureau in Bern. Ook haar secretariële uren zal Michael overnemen. De nu gecombineerde PA functie wordt bekostigd door de lidkerken van de Unie van Utrecht (0,2 fte) en door het Metropolitain Kapittel van Utrecht (0,3 fte). Michael van den Bergh is sinds december 2015 naast pastoor Erna Peijnenburg een van de twee jongerenpastores van onze kerk. Hij is actief in de Paradijsskerk in Rotterdam en studeert theologie aan de Tilburg School of Catholic Theology en aan het Oud-Katholiek Seminarie in Utrecht. Met zijn benoeming ontstaat medio september een vacature in het jongerenpastoraat. **BW**

Uit de parochies Dordrecht en Gouda: pastoor in coronatijd (3)

Hoe overleef je de coronatijd? Als een visser niet kan uitvaren worden de netten geboet. De crisis als gevolg van COVID-19 maakt veel dingen onmogelijk. Maar zij biedt ook de mogelijkheid om onderhoud te plegen: onderhoud aan het huis, of onderhoud aan de onderlinge relaties. Soms vallen die twee samen.

De klusgroep van de parochie Dordrecht kon in deze tijd waarin geen vieringen waren, alle kerkbanken en stoelen opzij zetten, en de kerkvloer, lambrisering en deuren voorzien van een nieuwe verflaag. En dan blijkt dat samen klussen gelegenheid geeft tot contact en meeleven met elkaar. En als je de Heer niet kunt dienen in de kerk met een gezang in een viering, dan dien je de Heer met een pot verf en een kwast om zijn huis in orde te maken. Want of het nu het een is of het ander, de godslamp blijft branden. Ook in Gouda bleef de godslamp branden. In deze parochie bleven we contact houden met elkaar. En zodra het kon kwam het kerkbestuur bij elkaar, in een lege kerk weliswaar, maar toch.

Nog is de godslamp niet gedoofd

In beide parochies zijn er zieken geweest als gevolg van corona. Je merkt dan de spankracht van de parochie. Er kan een grote kracht worden uitgeoefend op een persoon die ziek wordt door corona. Dat iemand huisgenoten

heeft én lid is van een parochie speelt een beslissende rol in hoe hij deze krachten kan opvangen. Dan blijkt dat de verbondenheid van een persoon met anderen een voorwaarde is om te overleven. De aandacht die uitgaat van medeparochianen, maar ook het noemen van namen in de voorbeden van de online vieringen, zijn essentieel. Het woord mag dan schaars zijn in onze dagen, de godslamp is nog niet gedoofd.

Een crisis als geschenk...

Bij mij thuis is de coronatijd niet ongemerkt voorbij gegaan. Gelukkig waren er geen zieken. Het ouderlijk huis diende als vluchtheuvel. Alle drie de kinderen die in principe allemaal al volwassen zijn en zelfstandig wonen, kwamen voor ruim twee maanden bivakkeren bij de ouders. Dat bood allen de gelegenheid om van de nood een deugd te maken en het beste uit de relatie te halen. Met zijn allen aan tafel en dagelijkse wandelingen in de wonderschone natuur werden te baat genomen voor een goed gesprek. Nu twee van de drie kinderen weer zijn vertrokken blijft de herinnering aan deze tijd als een geschenk. Hoe wonderlijk wil je het hebben? Een crisis beschouwen als een geschenk?

'Ik ga niet meer vliegen'

Zo kom ik aan het einde van mijn belevenis van deze tijd bij het meest essentiële. Door heel deze tijd ben ik voortdurend bezig geweest met: wat leert deze crisis ons? Waar opent deze crisis ons de ogen voor? Nog meer dan daarvoor ben ik doordrongen geraakt van het feit dat onze levenswijze echt niet meer zo kan. Vandaar dat ik het besluit heb gedeeld met degenen die nu nog thuis wonen: ik ga niet meer vliegen. Meestal waren het toch bezoeken aan Europese steden. Daar rijden ook treinen naar toe. Ik praat erover met de kinderen, die net zo makkelijk met het vliegtuig naar de andere kant van de wereld reizen alsof je de trein pakt naar de andere kant van Nederland. En daar begint nu ook iets te dagen van besef. Ik merk het aan de gesprekken die zij hebben met hun vrienden. Waarom eigenlijk doen wij die vliegreis met vrienden naar een Afrikaans land? Welke risico's zijn wij bereid te nemen om te reizen naar een land waar geen Europese regels gelden?

Waarom kan het ons zo weinig schelen dat wij met ons reisgedrag een last leggen op de schouders van moeder aarde?

Tijd om om te keren

Zolang het besef niet genoeg is doorgedrongen tot de mensen, en ieder al weer zijn oude leventje aan het oppakken is, zal dezelfde moeder aarde vast voor ons een volgende crisis in petto hebben. Ik spreek erover met parochianen. Met name over de eindtijd. Zien wij ons leven in het perspectief van het einde der dagen, dan hebben de talloze bosbranden, overstromingen, droogteperiodes, virussen, sprinkhanenplagen die onze aarde teisteren een andere betekenis. Ze wijzen ons erop dat als we ons gedrag niet veranderen, wij onze samenleving te gronde richten. De aarde zal wel blijven voortbestaan. Maar wij zullen moeten omkeren. De tijd is aangebroken dat er een profeet komt die daartoe oproept. Iemand als Johannes de Doper. Ach, die hebben we al. Iemand die koning was en profeet tegelijk. Hij heeft het ons allemaal al gezegd. Geen doemdenker. Niet iemand die ons de put in praat. Maar iemand die ons allen een uitweg wijst. Nee, veel meer: die ons wegvoert van een samenleving die eindigt en voert naar een nieuwe samenleving. Met wat Jezus ons heeft geleerd, en met de kracht van de Geest van Pinksteren, zie ik uit naar de toekomst, met vertrouwen en vol hoop. **HS**

Dordrecht:

Suster Bertken in coronatijd (4)

‘Mi quam een schoon geluyt in mijnen oren’

Een mooie bijvangst van het oud-katholiek worden was voor mij de heiligenkalender, de familiegalery van de kerk. Elke dag van het jaar mogen wij bijzondere personen gedenken, meestal op hun sterfdag – hun geboortedag in de hemel –, hun voorspraak vragen in bange tijden en moed en inspiratie putten uit hun levensverhalen. Het was aanvankelijk even wennen voor mij als voormalig protestant en meer Godzoeker dan gelovige, maar inmiddels weet ik niet beter. Ik beperk mij overigens allang niet meer tot de oud-katholieke

heiligenkalender en zelfs niet tot officieel heilig verklaarden.

Ze blijkt zowaar echt op de heiligenkalender te prijken, zij het dan niet op de oud-katholieke: de heilige Corona van Alexandrië. Ze zou in 177 na Christus op 17-jarige leeftijd een bizarre martelaarsdood zijn gestorven. Ze werd de patrones van onder meer de grafdelvers en wordt – merkwaardig toeval – ook aangeroepen bij epidemieën. Haar feestdag is 14 mei, maar ook 20 februari, 24 april en 18 september worden genoemd. Brede bekendheid heeft ze nooit gekregen, maar ze wordt wel beschreven in het vuistdikke naslagwerk ‘De heiligen’ van Stijn van der Linden. Op www.heiligen.net komt ze ook voor (op 14 mei) en het lijstje met haar patronaten is daar geactualiseerd sinds de huidige pandemie. Inmiddels heeft een bekende kaarsenfirma noventaans met haar beeltenis in de handel gebracht.

Berta Jacobsdochter

Ook al zit haar naam sinds februari 2020 geheel onbedoeld muurvast in mijn systeem verankerd, de H. Corona blijft voor mij toch wat te schimmig om te dienen als inspiratiebron. Dat geldt niet voor die andere vrouw die voor mij in de afgelopen maanden op speciale wijze tot leven is gekomen toen onze bewegingsvrijheid van de ene dag op de andere werd ingeperkt. Berta Jacobsdochter (ca 1426-1514) was voor mij niet helemaal een onbekende; ze kwam als de mystica en dichteres ‘Suster Bertken’ jaren geleden al even voorbij tijdens mijn studie m.o.-Nederlands. Het kwam echter tot een hernieuwde kennismaking toen ik als lector stond ingeroosterd voor 25 juni 2017. Zoals ik gewend ben keek ik of wij op die dag voor een bijzondere heilige gedachtenis zouden kunnen houden. In het boekje ‘Vieren en gedenken’ van kanunnik J.N. van Ditmarsch werd, naast de H. Adelbertus (†741), metgezel van de H. Willibrordus, ook ruim aandacht besteed aan Suster Bertken, die 57 jaar van haar leven als recluse doorbracht in een kluis, aangebouwd aan de Buurkerk in Utrecht. Haar leven wordt beschreven als sober maar niet ondraaglijk. Ze bracht haar tijd door met gebed en meditatie, het onderhouden van de getijden en geestelijke

lezing. Verder schreef zij – in de volkstaal! – de mystieke poëzie en het beschouwend proza dat haar eeuwen later beroemd zou maken. Dit alles werd afgewisseld met handenarbeid als spinnen en weven en het verzorgen van haar kleine binnentuin die deel uitmaakte van haar kluis. Haar kluis had twee vensters: één aan de kerkzijde bood uitzicht op het altaar van de Buurkerk. Hierdoor kon zij de vieringen volgen en de communie ontvangen. Het andere vormde de verbinding met buiten: hierdoor werd zij voorzien van wat zij nodig had. Op bepaalde uren van de dag verschenen ook mensen aan dit venster om van Suster Bertken pastorale zorg te ontvangen in de vorm van troost, bemoediging en goede raad. Zij wist zich op deze wijze bij velen zeer geliefd te maken.

Zelfverkozen lockdown

Berta Jacobsdochter moet een intelligente en begaafde vrouw zijn geweest. Haar keuze voor dit leven wekt daarom misschien verwondering. Zij stond echter in de traditie van de Moderne Devotie, een veertiende-eeuwse spirituele beweging die zich keerde tegen het machtsvertoon, de veruiterlijking en de bombast van de toenmalige katholieke kerk en zich richtte op de Bijbel, op stille, innerlijke en vooral oprechte devotie en contemplatie. Een beweging die wij mogen beschouwen als een belangrijk erflaatsel van de oud-katholieke spiritualiteit, maar die ons tevens kan helpen om de huidige coronacrisis geestelijk het hoofd te bieden.

Berta Jacobsdochter is nooit heilig verklaard, maar toen zij op 25 juni 1514 op 87-jarige leeftijd overleed en volgens haar uitdrukkelijke wens in haar kluis werd begraven, werd op last

van de deken van het Domkapittel zij tweemaal overluid met de grote klokken van de Dom. Normaal gesproken gebeurde dit alleen bij het overlijden van een kerkelijk hoogwaardigheidsbekleder.

Tot op de dag van vandaag blijkt zij tot de verbeelding te spreken. Haar gedichten zijn op muziek gezet, er is een opera over haar leven geschreven. Zelf loop ik iedere keer als ik in Utrecht moet zijn even langs de Buurkerk (tegenwoordig het Museum van Speelklok tot Pierement) om een moment stil te staan bij het leven van deze bijzondere vrouw. De laatste keer vond dit plaats bij de verkiezing van onze nieuwe aartsbisschop. Ik kon op dat moment niet bevroeden dat zij al heel snel voor mij een belangrijke inspiratiebron zou worden. De gedachte aan haar en haar zelfverkozen lockdown heeft mij tot nu toe geregeld door mijn onvrijwillige lockdown heen geholpen als de somberheid weer eens toesloeg.

Uitstel van plannen

De coronatijd is voor ons niet zonder gevolgen gebleven. Mijn partner behoort tot de risicogroepen en vanwege zijn kwetsbare gezondheid moeten wij ons extra streng aan de richtlijnen houden. Zelf had ik gehoopt om dit voorjaar twee voor mij belangrijke plannen eindelijk te kunnen gaan uitvoeren: allereerst een pelgrimage in de vorm van het Westerborkpad, een herdenkings- en bezinningspad van Amsterdam naar Westerbork. Rugzak en wandelschoenen stonden al klaar.

Daarnaast wilde ik, na een kennismakingsbezoek in februari, mij definitief gaan oriënteren op de mogelijkheid om mij als oblaat te verbinden aan de Sint Adelbertabdij te Egmond. Beide verlangens moest ik helaas voor onbepaalde tijd laten varen, maar deze teleurstelling viel al snel in het niet bij de rauwe realiteit van de coronacrisis. Ik doel daarbij niet alleen op de zieken en de sterfgevallen, maar ook op de indirecte slachtoffers. De laatste twee jaar voor ik stopte met betaald werk maakte ik als verpleegkundige deel uit van een sociaal wijkteam. Ik weet daarom wat zich nu achter sommige voordeuren kan afspelen. We weten niet wat de toekomst ons nog zal brengen. Mogelijk leidt de versoepeling van de lockdown

tot een tweede golf. Een doeltreffend vaccin zal nog wel even op zich laten wachten.

Uitnodiging tot bezinning

‘Het is ons niet door de mensen aangedaan!’ placht men in de geboortestreek van mijn ouders te zeggen bij veeziekten, misoogsten en natuurrampen. Vervolgens probeerde men dan maar zo goed mogelijk met vereende krachten van de nood een deugd te maken. Vaak met verrassende resultaten. Ook COVID-19 is ons niet door de mensen aangedaan, al hebben de menselijke hebzucht en expansiedrift er zeker toe bijgedragen dat het virus zich zo razendsnel over de wereld kon verspreiden. ‘Alle ellende op de wereld wordt veroorzaakt doordat mensen niet gewoon thuis kunnen blijven,’ verzuchtte Blaise Pascal al in zijn *Pensées*. De coronacrisis nodigt ons in elk geval wel uit tot bezinning op onze levenswijze en op wat werkelijk ter zake doet. Pelgrimeren en oblatuur zitten er nog even niet in voor mij. In plaats daarvan heb ik mijzelf daarom maar een vorm van postulaat vergund als voorbereiding op betere tijden. Heel praktisch in eerste instantie: opruimen, ontspullen, orde scheppen, schoonmaken. Een vrij strak dagritme aanhouden, bezigheden plannen op vaste tijden en daar ook vooral tijdig mee stoppen.

Reinheid, rust en regelmaat

De oude verpleegkundige principes van reinheid, rust en regelmaat blijken verrassend goed aan te sluiten bij de Benedictijnse beginselen. Het is een proces van vallen en opstaan, de ene dag lukt het beter dan de andere. Desondanks mag ik ervaren dat er langzaam maar zeker steeds meer ruimte ontstaat voor datgene wat inderdaad binnen ons bereik blijkt te liggen: het Koninkrijk van God. We zouden ook kunnen spreken van de Geest van God (het is nog Pinksteren terwijl ik dit schrijf). We hoeven er in elk geval geen verre reizen voor te maken. Wel zorg blijven dragen voor een ruime visie, je eigen beperkingen en mogelijkheden onder ogen durven zien en vóór alles oog blijven houden voor de noden van de aarde en allen die haar bewonen.

Van Berta Jacobsdochter kunnen we leren dat ook leven met beperkingen in een beperkte ruimte ongekende mogelijkheden biedt en de ontvankelijkheid voor de Geest van God niet in de weg hoeft te staan. Evenals andere mystici zal ook zij haar moeilijke perioden hebben gehad, misschien wel jaren achtereen. Dat heeft haar er niet van weerhouden om standvastig te blijven en aldus uit te groeien tot iemand die leefde en stierf als een heilige. Haar naam betekent ‘de stralende’. Wij hoeven haar radicale levenswijze natuurlijk niet in alles na te volgen om ontvankelijk te worden en een betere samenleving te helpen creëren. Maar niets houdt ons tegen om in deze gecompliceerde tijd aan dit stralende voorbeeld van geloof, hoop en liefde ons licht te ontsteken. **EB**

Unie van Utrecht

IBC in de Zoom

In de week na de wijding van de nieuwe aartsbisschop van Utrecht, die gepland was op 21 juni, zou ook de jaarlijkse Internationale Bisschoppen Conferentie van de Unie van Utrecht plaatsvinden in Amersfoort en Utrecht. Zowel de wijding als deze IBC gaan vanwege de coronacrisis voorlopig niet door. Maar de bisschoppen zullen elkaar wel treffen, namelijk op twee achtereenvolgende ochtenden in de Zoom. Inhoudelijke debatten worden naar juni 2021 verplaatst, maar het is belangrijk elkaar niet uit het oog te verliezen. Er zullen, naast zaken die elk jaar statutair dienen te gebeuren, zoals bij elke organisatie, onder meer ervaringen worden uitgewisseld over omgang met de coronacrisis en de verwachte geestelijke en financiële gevolgen ervan. **BW**